

LUND UNIVERSITY

Journalister flytter grænser

Svensson, Marina

Published in:
Kinabladet

2012

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Svensson, M. (2012). Journalister flytter grænser. *Kinabladet*, (4), 19-20.
<http://www.kinabladet.dk/arkiv/Kinabladet%2054.pdf>

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

JOURNALISTER FLYTTER GRÆNSER

Langt oftere end tidligere kan kinesiske medier rapportere om overgreb mod folk, der klager over overgreb og fejltagt administration.

Af Marina Svensson

I årenes løb har det specielle klagesystem, som indebærer, at borgerne har ret til at klage til forskellige instanser, fået meget kritik af kinesiske advokater, akademikere, aktivister og udenlandske menneskerettighedsorganisationer. Siden 2004 er der ligeledes i de kinesiske medier blevet rapporteret om overgreb mod klagerne, hvilket har sat sit præg på den almindelige debat.

Klagesystemet har gamle rødder i Kina. Under kejserdømmet kunne folk klage direkte til kejseren over uretfærdigheder begået af lokale embedsmænd. I starten af 1950'erne etablerede Folkerepublikken Kina en moderne variant af dette system.

Systemet har i årenes løb gennemgået en del revideringer og forandringer. Borgerne kan i princippet indgive mundtlige og skriftlige klager mod en hvilken som helst myndighed, inklusive retsvæsenet (domstole, anklagemyndigheden osv.) og på alle administrative niveauer - fra kommuner til provinser og selv op til centralmyndighederne i Beijing. Mange, som har været udsat for uretfærdigheder og overgreb fra de lokale myndigheders side, foretrækker ofte at bringe deres klage helt til Beijing, idet de sjældent har nogen tiltro til de lokale myndigheder.

Parallelt system

Siden det kinesiske retsvæsen blev genoprettet efter Kulturrevolutionens afslutning, har klagesystemet eksisteret som et parallelt system til retsvæsenet. Mange har først forsøgt at få ret ad anden vej, inden de besluttede sig for at klage til en klageinstans. Men det kan være svært at få domstolene til at tage sager op, hvor de anklagede er lokale myndigheder - eller også dømmer domstolen til myndighedernes fordel. Det er i mange tilfælde retsvæsenet selv (fx

politiet), som er skyldig i overgrebet.

Klagerne gælder alle mulige sager. Det kan dreje sig om tvister efter en ulykke på arbejdspladsen, ubetalte lønninger og pensioner, konflikter om ejendom - så som konfiskering af jord og boliger - og konflikter som følge af ureguleret udslip og forurening m.m. Det har længe været diskuteret, at klagesystemet er forældet og bør afskaffes, og at domstolene og andre mæglinginstanser bør kunne påtage sig klageinstansernes opgaver. Men de fleste forskere og advokater er enige om, at systemet ikke fungerer tilfredsstillende.

Et af problemerne er, at klagerne kastes rundt mellem forskellige instanser, og at disse trækker tiden ud, hvilket skærper frustrationen hos de berørte og indimellem fører til højlydte protester. Hvert år tager mange frustrerede kinesere til Beijing for personligt at aflevere deres klager til myndighederne dér. Man kan ofte se dem vente foran vigtige myndighedskontorer, nogle demonstrerer med plakater og bannere.

En af de kinesiske forskere, som har studeret systemet og dets mangler, er sociologen Yu Jianrong. I 2004 viste hans forskning, at kun en brøkdel af de personer, der klagede, fik løst deres problem. Han anbefalede derfor, at systemet skulle afskaffes. Et nyt regelsæt fra 2005 medførte imidlertid, at systemet blev bevaret.

Medierne tog fat

Kinesiske medier rapporterede flittigt om både Yus forskning og myndighedernes arbejde, og det var også på det tidspunkt, at flere kritiske artikler om systemets mangler for alvor begyndte at dukke op i de kinesiske medier.

Selv om alle kinesiske medier fortsat er statsejede, er de i dag mere udsat for konkurrence og tvinges således til at tilpasse sig læsernes interesser. Flere aviser har profileret

sig gennem kritiske og undersøgende reportager.

Southern Weekend startede nærmest som en tabloidavis med fokus på lettere nyheder og sladder. Men takket være nogle fremsynede redaktører udviklede avisen sig fra midten af 90'erne til at være banebrydende, når det gælder undersøgende journalistik. Avisen publicerede nogle af de første kritiske artikler om klagesystemet og forfølger fortsat dette emne.

Også finansavisen Caijing, som blev grundlagt i 1998, og som frem til og med 2009 havde den kvindelige chefredaktør Hu Shuli i spidsen, samt Caixin, som Hu siden startede, har publiceret vigtige reportager omkring disse og andre spørgsmål, som vedrører retssystemet.

Stabilitetens pris

I 2009 kom et nyt direktiv, i følge hvilket klagerne skulle søge at få deres problem løst hos de lokale myndigheder. Således blev det forbudt for dem at fremføre sager i Beijing; hvilket dog ikke har forhindret dem i at tage dertil. Eftersom antallet af klager og højlydte protester betragtes som en trussel mod stabiliteten i samfundet, bedømmes de lokale myndigheder efter, hvordan situationen på dette område ser ud hos dem.

De lokale myndigheder forsøger med alle tilgængelige midler at holde klagerne i skak og at forhindre dem i at tage til Beijing. Der er derfor etableret et kontor i Beijing, som har til opgave at spore og tilbagesende dem, der har haft held med at komme til byen.

Der findes mange historier om, hvordan myndigheder fra forskellige byer og provinser ved hjælp af både overtalelse, penge og vold forsøger at sende klagerne tilbage til deres hjemegn. En ny dokumentarfilm af filminstruktøren Zhang Zanbo, 'The interceptor from my hometown' (2011), handler netop om, hvorledes

en embedsmand fra en provinsby kommer til Beijing for at forhindre, at personer fra den pågældende provinsby protesterer.

Myndighederne har i flere tilfælde overdraget dette arbejde til kommercielle virksomheder med speciale i overvågning. Disse hjælper mod betaling de lokale myndigheder med både at fængsle klagerne og at sende dem tilbage til deres hjemegn.

Der er rapporteret om mange overgreb og udbredt tortur fra de fængsler, hvor de klagende er holdt indespærret. En del er også blevet diagnosticeret som mentalt syge og sendt til sindsygehospitaler. Der er etableret interimistiske 'fængsler' i Beijing, hvor klagerne tilbageholdes, mens de afventer tilbagesendelse til deres hjemegn. Disse fængsler er ofte små hoteller og andre bygninger i udkanten af Beijing. Deres eksistens har længe været kendt af kinesiske advokater og udenlandske menneskerettighedsorganisationer; eksempelvis publicerede Human Rights i 2009 en detaljeret rapport om disse hemmelige fængsler.

Undersøgende journalistik

Til trods for, at disse fængslinger længe har været kendt, har det været svært for de kinesiske medier at rapportere om dem, da emnet er meget følsomt. Myndighederne benægtede da også indtil 2009 forekomsten af illegale og hemmelige fængslinger.

Medierne har siden 2004 skrevet meget om klagesystemet og dets mangler, men har oftest kun rapporteret om enkelte overgreb og fejl. Disse artikler har haft stor betydning for den offentlige debat og offentlighedens kendskab. Fx publicerede Beijing Times i 2008 en artikel om, hvordan klagerne i Xintai, Shandong provins, systematisk er blevet flyttet til sindsygehospitaler på trods af, at de var helt raske.

I 2009 skrev Southern Weekend om, hvorledes en kvinde var blevet voldtaget i et hotel i Beijing, hvor hun blev holdt i forvaring, indtil hun kunne sendes tilbage til sin hjemegn. En mand blev siden idømt otte års fængsel for voldtægten, hvilket også

blev rapporteret i medierne.

Samme efterår fremkom den første afsløring af hemmelige fængslinger i kinesiske medier. Det var magasinet Outlook, der rapporterede om dem, uden at myndighederne dermed traf foranstaltninger til at stoppe fængslingerne.

Gennembruddet i rapportering om illegale fængslinger kom, da to kinesiske aviser i 2010 uafhængigt af hinanden publicerede afslørende reportager, der fik stor omtale, og af kinesiske medieforskere blev fremhævet som årets bedste research. Caijing var først med scoopet om, at sikkerheds- og bevogtningsfirmaet Anyuanding tjente groft på at tage klagerne i forvaring på vegne af lokale myndigheder.

Selv om journalisten Tan Yifei kun havde brugt ti dage på sine undersøgelser, lykkedes det ham at skaffe tilstrækkeligt materiale fra et antal klagerne og ovenikøbet at interviewe lokale myndigheder og tidligere ansatte i firmaet.

Samtidig havde en anden journalist, Long Zhi, fra Southern Metropolitan News, igennem seks måneder arbejdet på samme historie, uafhængigt af Tan. Long Zhi havde foretaget mere udførlige undersøgelser, interviewet flere personer og var rejst til forskellige provinser for at kortlægge firmaets virksomhed og kundekreds. Hans undersøgelser blev publiceret i tre lange artikler i avisen, men først efter at Caijing havde publiceret sin første artikel.

Begge journalister havde fået tips fra klagerne, som havde kontaktet dem, men de baserede sig også på oplysninger fra advokater og jurister med kendskab til klagesystemet og på information, som de havde indsamlet på internettet. De havde endda indsamlet information om firmaet og interviewet ansatte og lokale myndigheder.

Tans artikel indeholder ikke så mange detaljer om de enkelte sager, mens Long giver mere detaljeret information om forskellige personer og deres skæbne. Fokus i Tans artikel er i stedet på selve klagesystemet og på, hvorledes oprettelsen af de illegale

fængsler er et resultat af kravet til de lokale myndigheder om at sikre stabilitet.

At problemet med hemmelige fængslinger og private overvågningsvirksomheder ikke er løst, ses af, at politiet i Beijing så sent som i december 2011 besluttede at indlede en seks måneders kampagne med henblik på at bekæmpe dette problem.

Fremtiden

Behandlingen af klagerne er nært sammenkædet med risikoen for protester og således tæt koblet til spørgsmålet om social og politisk stabilitet. Emnet er følsomt, og det er indlysende, at kinesiske medier har svært ved at rapportere om disse spørgsmål. På trods heraf er mange fejl og krænkelse af borgernes rettigheder blevet afsløret i kinesiske medier og af uafhængige dokumentarinstruktører.

Det er åbenlyst, at enkelte journalister og aviser hele tiden bevæger sig på grænsen af, hvad der kan rapporteres om. Det er også interessant at bemærke, hvorledes forskere som Yu Jianrong, jurister som He Weifang og mange advokater ser medier som en vigtig platform, når det drejer sig om at debattere retsreformer. Gennem de senere år har vi set mange urovækkende tendenser, når det gælder den retspolitiske udvikling i Kina, men både journalister og jurister fortsætter med at skrive om og arbejde for større retssikkerhed.

Marina Svensson er PhD og lektor ved Center for øst- og sydøstasiestudier på Lunds Universitet.

Oversat fra svensk af Kirsten Becker Hansen